

Posudek oponenta na bakalářskou práci Zuzany Hankové „Sociální opora dospívajících při rozvodu rodičů“

Název práce by bylo vhodnější vyjádřit přesněji, že šlo o zjištění, kdo byl oporou dospívajících v době, kdy se jejich rodiče rozváděli. Téma práce je vhodně zvolené, ale bylo by užitečnější její zaměření více specifikovat.

Práce byla obvyklým způsobem rozdělena na teoretický úvod a vlastní výzkum. V teoretické části autorka charakterizuje rodinu, její funkce a případné problémy, které mohou vést k rozvodu, resp. rozvodu rodičů. Vymezení rodiny zahrnuje několik definic, je škoda, že z nich autorka nevytvořila jednu souhrnnou. Funkce rodiny – kapitola je opět přehledem jejich charakteristik od různých autorů a i v tomto případě by se hodilo zdůraznění těch hlavních, které hrají významnější roli. Typy rodin autorka rozděluje podle kritéria úplná – neúplná, nebo funkční – dysfunkční. Dysfunkční rodiny neplní různé funkce, ale důležité by bylo zdůraznit, co má největší vliv na vývoj dětí, které v ní žijí. Rozvod a rozchod vymezuje autorka spíše formálně, ale někdy může dojít k rozchodu rodičů aniž by se rozváděli. Není pochyb o tomže rozpad rodiny má na děti negativní vliv, ale ten může mít i přetrvávání dysfunkčního partnerství rodičů. Důležitý je i přístup rodičů k řešení situace, jejich vzájemné chování i chování k dětem.

Str. 17, 2. odstavec – „reakce dětí na stres související s rozvodem rodičů má podobný stres i v případě, kdy dítě není doposud na světě...“ Formulace je nesrozumitelná, autorka chtěla pravděpodobně říci, že konflikty a napětí v rodině ovlivňují nejenom matku, ale i plod.

Vymezení reakcí dětí na rozvod v dalším textu zahrnuje jen některé dílčí aspekty, bylo by vhodnější vymezit jeho vliv obecněji, a vysvětlit proč na něj děti různého věku reagují určitým způsobem.

Dospívání – psychické změny v dospívání s biologickým zráním, resp. produkcí pohlavních hormonů přímo souvisejí. V této části textu by bylo vhodnější uvést proč se mění jejich prožívání a uvažování a jak se to projevuje ve vztahu k rodičům, resp. jejich rozchodu.

Sociální opora – Teoretické členění sociální opory dle Mareše (str.24) nemá ve vztahu k tématu práce větší význam a je zbytečné. Kvalita sociální opory může být různá a různě akceptovaná, v době dospívání má oboje dost specifickou podobu. Přehled je příliš teoreticky pojatý. Celkově lze pozitivně hodnotit množství literatury, ze níž autorka vycházela, ale výsledek je pouze jejich souhrnem, chybí sjednocující závěry.

Praktická část – Cílem práce bylo zjistit koho považovali dospívající za oporu v době rozvodu či rozchodu svých rodičů. Výzkumné otázky jsou rámcově přijatelné, ale bylo by vhodné je přesněji formulovat. Jde o rozvody, které se odehrávaly v době dospívání oslovených osob? Byla by vhodnější formulace zda měli v někom v této době oporu, a kdo to byl. Šlo o oporu od blízkých lidí nebo od profesionála?

Metodika – Volba dotazníku je pro dané účely vhodná. Počet otázek je dostačující, dobré je i zařazení uzavřených a otevřených otázek. Způsob sběru dat byl adekvátní, osobní kontakt je lepší než online prezentace, ale lze pochopit, že v době covidové epidemie to jinak nešlo. Zkoumaná skupina byla dostatečně velká, věk 13-14 let odpovídá cíli práce.

Tabulka č. 1, str. 32 – bylo by vhodnější v jejím názvu uvést nejenom počet respondentů, jejichž rodiče se rozvedli či rozešli, ale i údaj o tom, kdy k jejich rozvodu či rozchodu došlo, kolik jim bylo let.

Zdroj sociální opory – tj. kdo jim dle jejich názoru poskytl pomoc. Jak je zřejmé z textu, pomoc jim poskytovali sami rodiče, případně přátelé či příbuzní. Autorka uvádí přehled četností jednotlivých variant, ale chybí analýza výsledků a vysvětlení, proč si myslí, že tomu tak bylo. V hodnocení přínosnosti podpory jsou výsledky podobné, ale i v tomto případě chybí vysvětlení proč jejich přínos takto hodnotí. Význam pomoci a podpory profesionálů – autorka opět uvádí jen přehled četností profesionální podpory. Důvodem může být skutečnost, že šlo o mladší dospívající, kteří jsou v hledání profesionální pomoci závislí na dospělých. Větší význam podpory psychologů a sociálních pracovníků je dán jejich funkcí, soud není určen k tomu, aby poskytoval pomoc.

Str. 38 – odpověď na otázku co jim nejvíce vyhovovalo byl rozhovor o daném problému a pocitech, které v nich vyvolával, resp. v případě dívek i tělesný kontakt. To je srozumitelné, ale bylo by vhodné rozdíly přístupu pubescentů různého pohlaví vysvětlit. Děti oceňují, že s nimi rodiče o rozvodu mluvili. Název obrázků v případě grafů není správný. Zajímavé je hodnocení situace po rozvodu, zda došlo k nějaké změně v jejich životě: z výsledků vyplývá, že tyto změny mohou být pozitivní i negativní.

Ověření hypotéz – autorka si stanovila výzkumné otázky a ne hypotézy, to je třeba v textu vysvětlit. Není třeba popisovat jak fungují statistické testy. Proč autorka počítala jenom výsledky odpovídající dvěma otázkám?

Shrnutí výsledků a diskuze – je zase spíše jen přehledem různých poznatků, hodilo by se jejich vysvětlení. Závěr je shrnutím podstatných zjištění, ale mohla by z něho vycházet i nějaká doporučení. Uvedení limitů práce je vhodné.

Hodnocení a klasifikace: předložená práce splňuje i přes určité nedostatky základní požadavky, a proto ji lze doporučit k obhajobě. Návrh klasifikace: 3

V Praze 12.1.2023

Prof. PhDr. RNDr. M. Vágnerová, CSc.